

— operační sestavu armády a všechny podstatné údaje o jejím vytvoření (počet nových, res. odevzdávaných svazků a posilových prostředků, způsob a dobu jejich převzetí, předání, dále přeskupení a manévry dělostřelectvem, rozdělení dělostřelectva k svazkům a další);

- úkoly raketového a klasického dělostřelectva a ostatních druhů vojsk;
- požadované zabezpečení armády raketovou a klasickou municí ke dni zahájení další útočné operace armády a na konci druhé operace;
- normy spotřeby klasické munice (u raket plánovaný počet jaderných úderů);
- den a hodinu materiální pohotovosti vojsk;
- všechny týlové podklady, které jsou nutné k dělostřeleckému materiálnímu zabezpečení v rámci armády (komunikace, doba, prostor rozvinování PAZ apod.).

Vzhledem k rozsahu úkolů, které NDV armády bude muset zajišťovat a současně plnit úkoly vůči bojujícím svazkům, bude třeba, aby i NDV armády vyčlenil k splnění těchto úkolů část svého oddělení. Činnost obou částí oddělení služby DV musí NDV armády koordinovat podle skutečné situace u vojsk.

Je důležité, aby veškerá materiální a dělostřelecko-technická opatření byla dovezena co nejrychleji k podřízeným NDV a náčelníkům výkonných orgánů služby DV armády (náč. PADS, PDO), aby je mohli včas zabezpečit.

Vzhledem k časové kalkulaci pro organizaci a přípravu další útočné armádní operace (viz str. 6 v č. 2/VM/1962) a k předpokládanému rozsahu odborných úkolů NDV armády, lze soudit, že při předvídaných podmínkách zahájení této operace a při včasném obdržení všech potřebných podkladů, bude možné všechny materiální a z větší části i dělostřelecko-technické úkoly v daném čase splnit. Bude to však vyžadovat řádného a velmi iniciativního řízení služby NDV armády, která zejména při zahájení další útočné armádní operace musí být s to všem nastalým vševojskovým a materiálním změnám se ihned přizpůsobit. Též náčelník dělostřelectva armády musí v té době bezprostředně řídit službu DV. Dále je nutná stálá součinnost NDV se ZT, náč. PVO a s orgány operační skupiny armády.

Závěr

Zabezpečení další armádní útočné operace z hlediska DV má vzhledem k jejím charakteristickým rysům řadu zvláštností.

Vlastní řízení odborné činnosti služby bude ztíženo tím, že veškeré úkoly budou probíhat za současného plnění materiálních úkolů vůči svazkům, které dále bojují. NDV armády bude muset sledovat materiální situaci a úkoly, které má nově plnit a usměrňovat činnost služby DV tak, aby nejen zabezpečil dokončení první útočné operace, ale současně vytvořil i materiální předpoklady pro další útočnou operaci. Obdobně bude muset NDV armády řešit i organizaci dělostřelecko-technického zabezpečení.

Přemísťování míst velení

Podplukovník Rudolf Kulhavý

Velení a přemísťování míst velení je předmětem řady teoretických úvah v našem tisku. Je charakteristické, že autoři těchto článků jsou většinou důstojníci spojovacího vojska a že organizaci přemísťování míst velení se snaží podřídit soudobým možnostem našich spojovacích prostředků. Jedním ze společných rysů těchto článků je teoretické zdůvodnění možnosti přemístění VS svazku při tempu až 100 km za den **maximálně 3krát za den**.

Podrobněji z hlediska spojení toto téma rozpracovává podplukovník Sládek ve VM čís. 3/1961, podplukovník Pekař ve VM č. 5/1961 a major Svoboda a kroužek SVS ve Sborníku VA AZ čís. 2/1961 řada A.

Ve svém příspěvku chci ukázat na některé praktické zkušenosti, které jsme při prověřování těchto názorů v praxi dosáhli, seznámit se zkušenostmi, které se podstatně liší od názorů autorů a ukázat na

vážné nebezpečí schematismu, které se při nepromyšlené aplikaci těchto teoretických závěrů ukazuje.

Chci zvláště podtrhnout správnost názoru kolektivu operačně taktické skupiny VSV ve sborníku Spojář č. 1/1962, kde uvádí, že ne všechna cvičení jsou výhodná ke zobecnění. Největším přínosem jsou cvičení několikastupňová s alespoň částečně vyvedenými vojsky, kde dojde k plnému zatížení jak spojovací soustavy, spojovacích jednotek a útvarů, tak i vševojskových velitelů a štábů. Zkušenosti z velitelско-štábních cvičení jsou jistě cenným přínosem v dílčích otázkách, ale teprve cvičení s vojsky, za situace maximálně se přibližující bojové činnosti, může účinně prověřit teoretické závěry a podpořit jejich obecnou platnost.

Kdo prodělával více divizních cvičení s vojsky zná, jak je důležité umístění a zařazení VS divize v sestavě jednotek. Jak malé opomenutí v pořádkové službě, opožděné zařazení VS mezi proudy na komunikacích, nevhodné umístění za pomale a těžkopádně se přesunující posilové prostředky s pásovými tahači, nesprávný výběr komunikace a její zatížení jednotkami má rozhodující vliv na úroveň velení a často i na vážné nedostatky v plnění úkolu.

Plukovník Pekař (VM č. 5/1961) uvádí graf přemísťování míst velení svazku. Promítneme-li si uváděné údaje do praktické činnosti, na první pohled nám vyvstanou některé základní nedostatky tohoto řešení. Vzdálenost VS svazku od VS pluků je při prvním přemístění 35 km, při druhém 40 km, při třetím 30 km, při čtvrtém 20 km. Vzdálenost TVS je při prvním přemístění 50 km, při druhém 55 km, při třetím 40 km. Celková doba setrvání VS na místě je ze 24 hodin 20 hodin a na přesuny se počítá jen 4 hodiny. Rychlost přemístění 25 km/hod.

Ze této situace jsou jen dvě možnosti. Buď je pluk druhého sledu a zálohy před VS, tak jak je uvádí autor na obrázku č. 2 a nebo za VS. V každém případě ani jedna z variant při uvažovaných vzdálenostech není vhodná. Jestli si promítneme první možnost do chudé komunikační sítě, ukáže se nám, že VS je na zádi bojové sestavy, kde mezi sebou a TVS nemá již žádné útvary a i většina týlových zařízení, jako divizní obvoziště, větší část divizních technických opraven jsou před VS. Rovněž těžkopádné zálohy, např. přepravní prostředky, se přemísťují vpředu. Pro velení toto místo není výhodné ani z hlediska

spojení, kde se vzdálenosti mezi VS pluků prodlužují na dvojnásobek účinného dosahu VKV spojení, a organizace směrového spojení na trase dlouhé 50 km ze 3 míst předpokládá zasazení nejméně ½ směrových stanic.

Při druhé možnosti, že druhé sledy a část záloh by byly na úrovni a za VS, jsou vzdálenosti těchto jednotek od fronty příliš velké.

Při posouzení uvedeného grafu z hlediska směrového spojení se ukazuje ještě jeden nedostatek. V náčrtu je uvažováno, že PVS, VS a TVS zaujímá vždy jiné nové místo v terénu.

Důstojníci, kteří organizují směrové spojení ve svazku, vědí, jak je obtížné nalézt odpovídající terénní prostory pro umístění směrových stanic. Lépe se organizuje směrové spojení ve svazu, kde je možné dosáhnout průměrného intervalu 40 km mezi stanicemi a lépe si vybírat terénní dominanty. U svazku vzhledem ke vzdálenosti jednotlivých míst velení je interval v průměru 15 až 25 km. V grafu plukovníka Pekaře uváděné vzdálenosti mezi VS a TVS jsou v rozmezí 8 až 10 km, což je vzdálenost značně nepříznivá z hlediska organizace směrového spojení v porostlém středně kopcovitém terénu. I z hlediska umístění VS je to nevhodné, neboť VS je blíže k TVS jak k plukům prvního sledu.

Nebudeme-li počítat se ztrátami vzniklými při průzkumu nových míst pro směrové stanice, obtíže při zájezdu, zřízení stanic a přípojných vedení, je ztráta směrového spojení jen v období přesunu VS a TVS 7,5 hodiny za 24 hodin. Jestliže připočteme uvedené ztrátové časy, dá se říci, že ztráta spojení může dosáhnout až 50 %.

Z tohoto hlediska je výhodnější přemístění PVS, VS a TVS řešit do prostorů výhodných z hlediska směrového spojení a směrové stanice si po přemístění PVS a VS předávat bez přerušení provozu. Z hlediska utajení nově zřizovaného místa velení nerozmísťovat se v opuštěném prostoru, ale jinde v potřebné blízkosti od předané směrové stanice.

Je nezbytné nutné, aby směrové stanice byly vybaveny rádiovými stanicemi řady ASTRA a mohly sloužit i k retranslaci VKV spojení a nahradily zdlouhavé zřizování linkových přípojných vedení.

Naším zkušenostem při přemísťování míst velení odpovídají asi tyto vzdálenosti:

— PVS 2 až 3 km od předního okraje

jednotek a nemá přesáhnout 8 km. Průměrná délka skoku vzdušnou čarou 5 km;

— VS 6 až 7 km od předního okraje jednotek a nemá přesáhnout 20 km;

— TVS od VS do 20 km a nemá přesáhnout při zahájení přemístění 40 km vzdušnou čarou;

— průměrná rychlost při přemístění 15 až 20 km (noc/den);

— střední časový interval (přemístění, rozvinutí, práce) při středním tempu útoku jednotek 4 km/hod.=5 hodin (3,5 až 4 hod. práce, 1 až 1,5 hod. přemístění);

— střední časový interval při středním tempu jednotek 8 km/hod.=2,5 hodiny (1 až 1,5 hod. práce, 1 až 1,5 hod. přesun).

Při vyšším středním tempu postupu jednotek dochází k velení za jízdy a z krátkých zastávek.

Střední časový interval bude vždy závislý na rychlosti postupu jednotek. S růstem rychlosti se bude krátit délka intervalu, až posléze přejde v plynulý pohyb místa velení.

Poměr práce na místě a práce za jízdy je podle našich zkušeností při průlomu spěšně zaujaté obrany s přechodem do pronásledování a střetným bojem:

— u divize 2:1,

— u pluku 1:1.

Podívejme se ještě na graf plukovníka Pekaře. Při prvním přemístění je interval 8,5 hodiny, při druhém 4,5 a při třetím 4 hodiny. Při tom rychlost postupu jednotek, jak je patrné z grafu, zůstává nezměněna.

Proto při přemísťování míst velení je důležité, abychom správně dovedli odhadnout a předvídat vývoj boje, odhadnout průměrné bojové rychlosti a na základě toho stanovit správně místo a způsob přemísťování velitelských stanovišť.

Při určování směru přemístění je nutné počítat s činností nepřítelů, s možností zničení komunikační sítě a vytvářet si dostatečně časové zálohy tak, aby přemístění bylo správně ukončeno v předpokládanou dobu na předpokládaném místě.

V grafu plukovníka Pekaře tato stránka není plně vyjádřena a může vést k dohadům a omylům. Uvedené vzdálenosti dají se posuzovat jako vzdálenosti měřené vzdušnou čarou. Ze zkušenosti víme, že k uvedeným vzdálenostem je nutné připočítat nejméně $\frac{1}{3}$ a v členitém te-

rénu, kde je nutné počítat s objížďkami vynucenými bojem, až $\frac{1}{2}$ změřené délky vzdušnou čarou. Jestliže takto posoudíme uvedený graf, dá se říci, že na 100 km hloubky bojového úkolu bude se muset VS přemístit nejméně 130 až 150 km. V některých případech i mnohem dále. Při 4 hodinách na přemístění by to znamenalo rychlost 30 až 37 km/hod. anebo další zkrácení časového intervalu přemístění. Uvažovat s takto vysokou rychlostí, nebo dokonce 40 km u PVS a 30 km u VS a TVS, jak ji uvádí major S v o b o d a ve Sborníku VAAZ č. 2/1962, lze počítat jen při velitelskoštábních cvičeních. Zde se však na komunikacích přesunují jen samotné štáby, používá se nejvýkonnějších komunikací, neprovádí se objížďky na polních cestách a terénem, kde snížená rychlost přesunu v obtížných úsecích podstatně sníží celkovou průměrnou pochodovou rychlost. Zpravidla zde nejsou vyváděny tanky a OT, používané k velení a zabezpečení míst velení a docílené časy jsou v důsledku toho značně zkrácené. S vyšší rychlostí lze jistě počítat u štábů svazů, kde přesun probíhá ve větší hloubce, s menší nasyceností jednotkami a útvary a kde si lze rovněž lépe vybrat v komunikační síti.

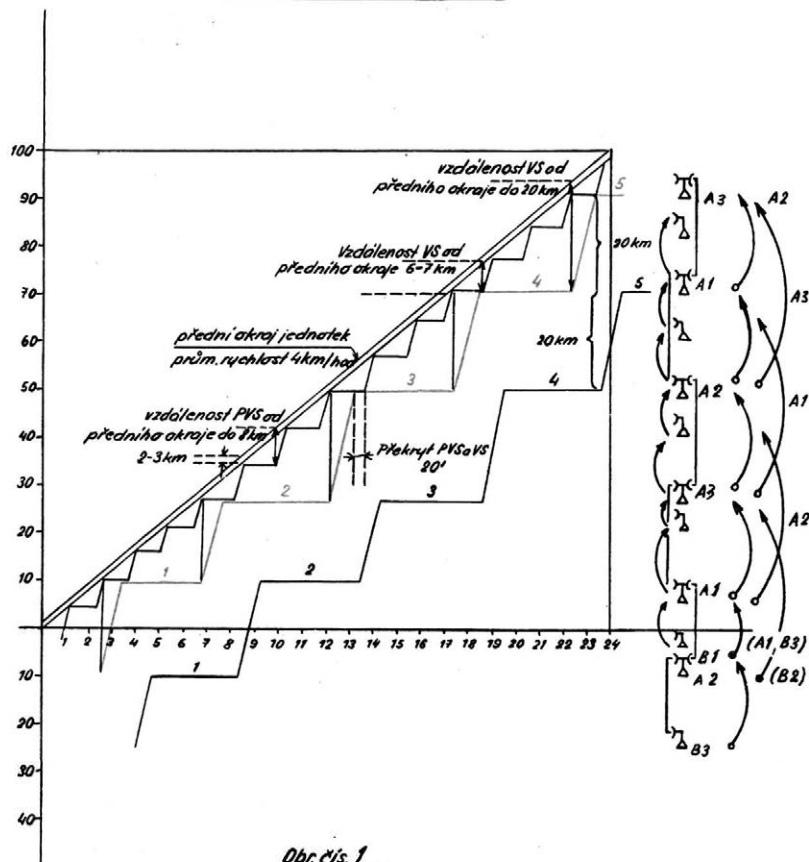
Pro přesun štábů platí plně ustanovení Polního řádu, kde se počítá 15 až 20 km v noci a 20 až 25 km ve dne a není, myslím, třeba tuto zobecněnou bojovou zkušenost vylepšovat dosaženými rychlostmi z našich VŠC.

Na obr. č. 1 uvádím graf přemístění míst velení divize a směrových pojitek z jednoho cvičení na téma: Zasazení tankové divize k průlomu spěšně zaujaté obrany, střetný boj s přicházejícími zálohami a násilný přechod dvou vodních toků.

Velení jsme organizovali podle dříve uvedených zásad. Vycházeli jsme z trvale obsazeného PVS, přemísťujícího se skoky průměrně v délce 5 km (vzdušnou čarou). Předsunuté velitelské stanoviště v době přemístění velitelského stanoviště bylo umístěno v prostoru budoucího VS a převzalo velení na sebe. Po ukončení přesunu VS do nového prostoru zastupce velitele ve 20 až 30 minutách podal veliteli informaci o situaci a dojel PVS, které mezitím zahájilo další přesun.

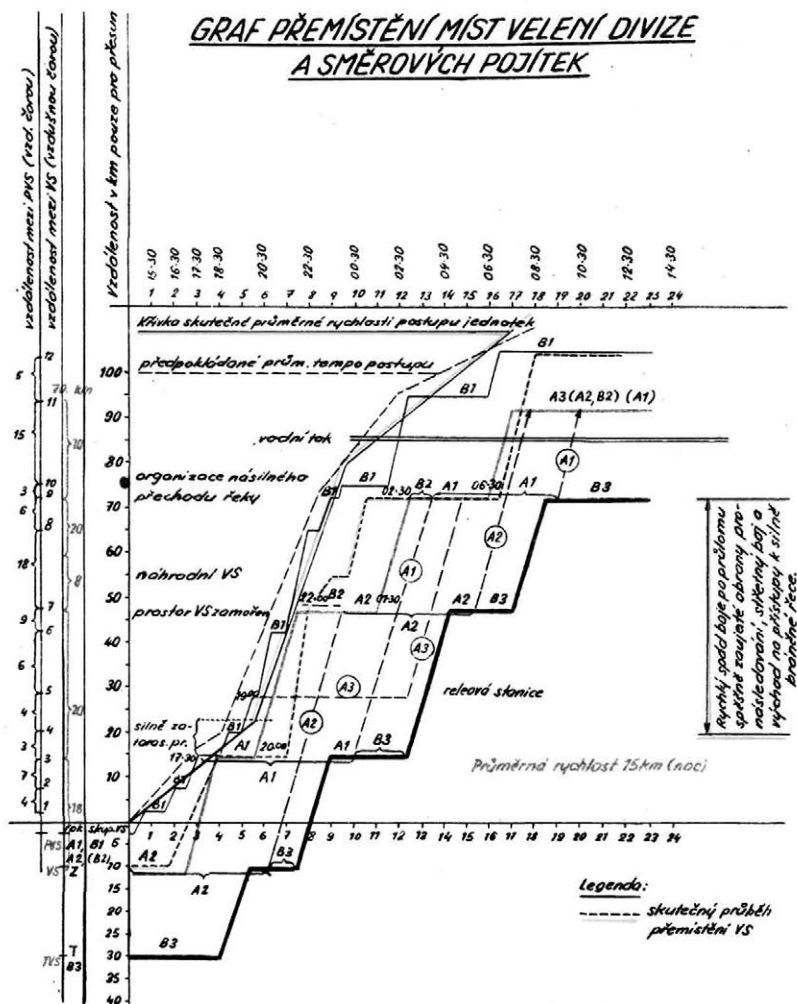
TVS se přesunovalo vždy do blízkosti opuštěného prostoru velitelského stanoviště a přebíralo zde zřízenou směrovou stanici do připojení své stanice (B 3) na konec trasy.

SCHEMATICKÝ GRAF PŘEMÍSTĚNÍ MÍST VELENÍ.

Obr. čís. 1

GRAF PŘEMÍSTĚNÍ MÍST VELENÍ DIVIZE A SMĚROVÝCH POJÍTEK

Obr. č. 2

Směrové stanice byly rozděleny takto:

- PVS stanice A 1 a B 1, rekognoskačská skupina VS stanice A 3;
- VS stanice A 2, B 2;
- TVS B 3.

Směrové spojení vycházelo z předpokladu, že PVS se směřuje stanicí B 1 na VS, v prostoru budoucího VS zřizuje stanici A 3 nebo A 1 a v případě nutnosti i mezistanici. Souprava A 2, B 2 na VS jako záloha ke zřízení třetího místa velení nebo k nahrazení vyřazené směrové stanice trasy. TVS se stanicí B 3 připojuje na konec trasy a uvolněné stanice A 1, 2, 3 odesílá kupředu na VS. Na těchto stanicích se shromažďují zprávy do příjezdu TVS.

Interval mezi stanicemi se rovnal téměř vzdálenostem mezi místy velení a předpokládal se 15 až 25 km.

Principiální schéma organizace přemístění je na obr. č. 2.

Schéma je uvedeno k vyvození nejvhodnějších dále přemístění, aby VS neustále zaujímalo to místo v bojové sestavě, kam patří. Na schématu jsou uvedeny všechny vzdálenosti vzdušnou čarou a je uvedeno průměrné tempo postupu 4 km za hodinu.

Víme, že takto pravidelně se nikdy nebude boj rozvíjet.

Proto by bylo nesprávné, chtít na tomto schématu vyvodit, že nejvhodnější počet přemístění VS divize na 100 km boje bude 5krát.

Nakreslíme-li si toto schéma na průměrnou 8 km rychlost, uvidíme, že se nám zkracuje střední časový interval přemístění na polovinu, že se prodlužuje délka skoku VS na 10 km. Ze PVS může udělat mezi místy VS jen jeden meziskok, aby se příliš nevzdálilo od předního okraje jednotek.

Zvýšíme-li ještě tempo, pak budou jen krátké zastávky a těžiště se přenáší do velení za jízdy.

Z těchto důvodů je třeba odmítnout teorii „tří skoků VS“ jako jednostrannou, protože vchází pouze z možnosti spojení se štábem armády a nebere v úvahu potřeby velení divize. Počet a způsob přemístění míst velení bude vždy závislý na řadě faktorů, přičemž základním bude vždy místo VS a PVS v sestavě divize a jejich úloha při velení. K této otázce by se měla podle mého názoru soustředit vědecká práce, neboť je to otázka rozhodující.

Bude třeba ujednotit názor na minimální a maximální vzdálenost míst velení za boje. Při dodržení těchto vzdáleností nám potom vyjde i počet přemístění míst velení. Tento pak vždy bude odrazem vývoje boje.

Proto vyniká zde schopnost tvořivé analýzy možných variant vývoje boje a stanovení jeho nejpravděpodobnějšího vývoje. A zde každý schematicismus se musí ukázat jako zásadně škodlivý.

Na příkladu z cvičení pokusím se ukázat, jak nedocení některých možností nepřítele jen v malém časovém úseku podstatně narušilo předpokládaný průběh přemístování VS a tím i velení.

Na obrázku 1 je výšek tohoto cvičení dlouhý 65 kilometrů, s vedením boje po zasazení divize v trvání 17 hodin, kdy průměrná délka přemístění byla 100 kilometrů.

Při organizaci přemístění míst velení jsme předpokládali, že po průlomů spěšně zaujaté obrany rychlostí 2 až 5 km/hod. přejde divize do pronásledování, z chodu překročí menší řeku, kde se může setkat s krycími prvky prisunutých záloh a že se setká s rozhodným odporem nepřítele na přístupech ke druhé větší řece, kde bude třeba organizovat násilný přechod řeky.

V souladu s tímto předpokladem bylo organizováno i přemístění VS.

Ve skutečnosti se ukázalo, že jsme nedoceníli možnosti nepřítele po ztrátě postavení spěšně zaujaté obrany. Hojně zátarasy značně zdržely náš postup a tím se tempo zvýšilo jen o hodinu, tj. později než jsme předpokládali. Po přesunu na druhé místo přemístění bylo toto zamořeno BOL a bylo nutné přemístit se na náhradní VS. Jak se tyto zdanlivé drobnosti projeví na velení, je znázorněno skutečným průběhem přemístění VS.

Ukazuje se zde, jak je nutné včas a správně postřehnout okamžik rychlé změny tempa útoku. Kdy prapory po urputném boji proniknou obranou a zátarasy a zahájí rychlý postup vpřed, s plným využitím volnosti manévru ve vysokých bojových rychlostech. Každé opoždění přemístění v tomto okamžiku se vážně odráží ve velení při střetnutí s jednotkami nepřítele a zejména v jejich okamžité palebné podpoře.

Toto cvičení, kde jsme důkladně prověřovali spojovací systém, plně prokázalo, že přemístění místa velení v uvedených vzdálenostech je schopno zabezpečit nepřetržité velení v divizi. Dosáhli jsme

trvalého směrového spojení mezi místy velení a dobré informovanosti o situaci. Systém využití směrových pojítek se osvědčil. Toto řešení mělo i nevýhodu. Soupravy směrových stanic jsou rozděleny. Skoky koncových stanic jsou příliš dlouhé a je nebezpečí vyřazení těchto stanic. Záloha pojítek je minimální. V členitém terénu, kde bude třeba mezistanic, nelze prakticky již vytvořit zálohu. Ukazuje se potřeba mít ještě jednu soupravu středních směrových stanic.

Cvičení bylo pro nás poučné i z hlediska velení pluků. Jeden z pluků se v průběhu cvičení přemístil 8krát. Průměrná doba setrvání na místě byla 57 minut (od 30 do 120 minut). I při velmi manévrovém boji splnil dobře úkol. Druhý pluk vlivem značného zdržení na prvním místě velení (140 minut) dostal se do velmi složité situace. Po prolomení obrany se tempo útoku praporů velmi zrychlilo, štáb se značně vzdálil od jednotek a do střetnutí s přicházejícími zálohami nepřítele vycházel štáb pluku za jízdy, bez dokonale znalosti zpráv a v důsledku toho nebyl splněn úkol ovládnout řeku z chodu.

Průměrné ukazatele u tohoto pluku zdánlivě ukazují lepší možnosti velení. Přemístění jen 4krát, práce na místě 8,05 hodin, za přesunu 8,55 hod. Průměrná doba setrvání na jednom místě 86 minut. Přitom u obou pluků byl poměr mezi prací na místě a prací za jízdy 1:1.

Nesprávná byla u druhého pluku doba zastávky, nepromyšlené přemístění VS z hlediska předpokládaného vývoje situace a činnosti nepřítele.

Naprostu nelze z činnosti obou pluků

udělat prostý aritmetický průměr a tím podepřít určitý teoretický názor.

Uvádím tento příklad proto, že často při vyhodnocování „zkušenosti“ ze cvičení se snaží někteří autoři fakty za každou cenu doložit správnost svých závěrů.

Jak jsem již v úvodu uvedl, stává se oficiálním názorem, že nejvýhodnější přemístění VS svazku je 3krát za den při tempu až 100 km/za den. Jestliže přijmeme tento názor jako **dogma** a budeme ho chtít podepřít fakty zkušenosti ze cvičení, dojdeme ke známé situaci „**tím hůře pro fakta**“.

Ve Sborníku VAAZ č. 2/1962 autoři uvádějí zkušenosti ze sedmi cvičení. Podklady byly získány od spojovacích náčelníků svazku a spoluprací s operačními odděleními.

V práci uvádějí celou řadu grafů a přehledů z jednotlivých přemístění míst velení. Na závěr potom dělají ze všech těchto ukazatelů aritmetický průměr a tím dokazují správnost teorie tří skoků VS za den.

Myslím, že více než kde jinde právě v oblasti velení nám schází důsledné vědecké uplatnění teorie poznání v praxi. Obecné závěry nelze tvořit bez hluboké induktivní analýzy na široké základně. Bez soustavného vědeckého zkoumání jednotlivých cvičení s vojsky s usměrněným zkoumáním jednotlivostí v oblasti velení a tím vytvářet podmínky k odhalení obecného. Tato činnost by zasluhovala v armádním měřítku důkladné řízení a zaměření vědecké činnosti, aby nám neutíkala řada cenných faktů bez důkladné hluboké vědecké analýzy.

Délka a počet přemístění míst velení bude závislá na řadě faktorů. Bude to zejména činnost nepřítele a charakter bojové činnosti. Bude to struktura štábů a jejich technické vybavení prostředky velení. Budou to zásady taktiky a její uplatnění v prostoru bojové činnosti podle charakteru terénu, počasí a roční doby. Bude to zámysl velitele a jeho rozhodnutí jako základ organizace velení. Pouze jedním z faktorů budou i možnosti spojení závislé na stavu, množství a výkonnosti spojovacích prostředků.

Jistě nikdo z odpovědných pracovníků štábu nepopírá a nepodceňuje úlohu spojení ve velení. Vždyť právě nepřetržitost velení se zabezpečuje spolehlivým spojením s podřízenými i nadřízeným velitelem (Vševojsk-1-1 čl. 51). Ale právě tak se podle Polního řádu nepřetržitosti velení dosahuje i rozptýlením štábu na několik současně činných míst velení, jejich včasným přemístováním v průběhu boje, rychlým přenesením velení z jednoho místa na druhé, včasným předáváním hlášení, jakož i neustálým informováním o situaci shora dolů a sousedů atd.

A právě proto vázat počet přemístění VS svazku jen na spojení s armádou (VM č. 3/1961), je myslím, ryze spojovací požadavek, hodnotící pouze jednu stránku věci. A jestliže nám klesne výkon našich rádiových stanic za přesunu a je nebezpečí ztráty spojení s armádou, je třeba naši spojovací soustavu budovat tak, aby i v tomto případě byla možná využití mezistanic, pomocných rádiových uzlů apod. a spojení bylo zabezpečeno tak, jak nám ukládá předpis Spoj-2-1.